

opinie & analyse

COLUMN

MIA DOORNAERT

Groen en groei gaan niet samen

En vreemd verhaal is het, dat de secretaris-generaal van Amnesty International aan deze krant deed (*DS 24 oktober*). Kumi Naidoo bepleitte wereldwijde 'creatieve vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid' om het klimaat te redden. Volgens hem is die evolutie overigens al aan de gang. Hij zei: 'Er zijn niet alleen de "Fridays for Future"-klimaatbetogingen, maar je hebt ook straatprotesten in Soedan, Irak, Hongkong en Ecuador. Al die protesten zijn er gekomen omdat onze politieke en economische leiders (...) kampen met een hardnekkige vorm van cognitieve dissonantie: alle feiten om te concluderen dat we snel moeten handelen om het klimaat te redden, zijn gekend en toch weigeren politici om te handelen.'

Er vinden wereldwijd massa's betogingen plaats, ja, maar Naidoo heeft wel een heel groene bril op als hij daar klimaatbetogingen in ziet. In Hongkong gaat het om de inkrimping van de democratie en bemoeienis van Peking. In Irak vielen al tientallen doden in heftig protest tegen wanbeleid, corruptie en hoge werkloosheid. In Ecuador betoogde de bevolking van inheemse afkomst deze maand massaal tegen de afschaffing van de subsidies voor brandstof. Ze wil dus het omgekeerde van wat de klimaat-activisten nastreven, namelijk goedkopere fossiele brandstof. Veel dichterbij huis kreeg president Emmanuel Macron te maken met de hevige protesten van de gele hesjes, omdat hij vanwege het klimaat de accijnzen op diesel verhoogde.

Het is een vorm van populisme om de politieke leiders inzake het klimaat voor doof, blind en laf uit te maken. Er is een omwenteling in onze leefgewoonten

nodig om de klimaatdoelstellingen te halen (wereldwijd de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 te halveren en tegen 2050 op nul te brengen). Gezaghebbende internationale studies, onder andere van het klimaatpanel IPCC zelf, tonen aan dat dit streefdoel onverzoenbaar is met dat van economische groei, een oogmerk dat óók nodig wordt geacht om grote delen van de wereldbevolking uit de armoede te tillen. Kortom, 'groene groei' is een fabeltje.

In de rijke wereld zijn er nog altijd vele armen die niets liever vragen dan meer te kunnen consumeren

In de rijke wereld gaan er stemmen op, à la Greta Thunberg, om niet meer te vliegen, geen privéauto's te hebben en de consumptie in te tomen. Maar het zijn wel de politieke leiders die een dergelijke verregaande soberheid aan de publieke opinie moeten verkopen. Je kunt ze niet kwalijk nemen dat ze geen vernieuwingsvuldigheid van 'gele hesjes' willen. In de rijke wereld zijn er nog altijd vele armen die niets liever vragen dan meer te kunnen consumeren. En op wereldvlak telt dat nog ontelbare keren meer.

Je hoort wel dat de Europese Unie bewijst dat groei en vermindering van de CO₂-uitstoot kunnen samengaan. Wetenschappers brengen daartegen in dat Europa een deel van zijn uitstoot

gedelokaliseerd heeft naar lage-lonenlanden. En dat het ook de klimaatkosten niet meerekent van het vervoer van die producten naar Europa.

Groen of groei, het is geen klimaatontkenning op die tegenstelling te wijzen. De levensgrote vraag is hoe politieke leiders, zeker in een democratie, de boodschap kunnen verkopen dat we het vanaf vandaag met veel minder moeten gaan doen om de planeet leefbaar te houden voor mensen die nog niet geboren zijn.

Er bestaat nu eenmaal een band tussen economische groei en democratie, tussen economische groei en de welvaartsstaat. Het is de economische groei die, om het simpel te zeggen, toeliet meer aan de armen te geven zonder de rijken te veel te ontnemen, die toeliet welvaart en welzijn te spreiden in het belang van maatschappelijke harmonie

Naidoo vroeg in zijn interview dat we 'op een volwassen manier over de klimaatverandering beginnen te praten'. Wel, als secretaris-generaal van een organisatie die zich inzet voor de mensenrechten kan hij het voorbeeld geven, en dus de vraag vastpakken hoe de nodige offers voor een ambitieus klimaatbeleid op een democratische wijze verkregen kunnen worden. Aan recente verkiezingsuitslagen te zien, werken klimaatspijbelen en andere vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid eerder averechts.

Mia Doornaert is onafhankelijk expert in internationale betrekkingen. Haar column verschijnt tweewekelijks op donderdag.

KORT & BONDIG

Weg met architectuurwedstrijden?

Na twintig jaar trouwe dienst dreigt het failliet van de Open Oproep-procedure, dat is de opmerkelijke stellingname van Christophe Van Gerrewey naar aanleiding van de ontwerpwedstrijd voor het Design Museum in Gent (*DS 25 oktober*). Van Gerrewey doet de jury in zijn eentje over en komt tot de conclusie dat het architectenbureau Office KGDVS had moeten winnen. Het winnende ontwerp van het architectenteam met Carmody Groarke, Trans en RE-ST wordt weggezet als saai en al even wansmakelijk als menig kledingketen.

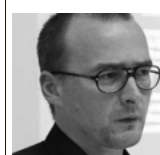
Van Gerrewey hekelt het niet erkennen van Office KGDVS als 'de belangrijkste architecten van de Vlaamse gouden generatie', waardoor ons landje 'horden Japanse architectuurtoeristen' dreigt mis te lopen. Klap op de vuurpijl is een groteske beschuldiging aan het adres van Leo Van Broeck, die in zijn rol van Vlaams Bouwmeester talentrijke collega's desavouert en nooit rekening houdt met de verlangens van de opdrachtgever. Hiermee veegt Van Gerrewey de vloer aan met de Open Oproep, net nu het regeerakkoord vraagt om terug te plooiën op deze kerntaak.

Kwalijk is de suggestie dat de Vlaams Bouwmeester zomaar naar believen opdrachten uitdeelt. Wie bekend is met de Open Oproep weet dat de Bouwmeester optreedt als adviseur en de opdrachtgever het zeggenschap behoudt over de finale keuze. Het gewicht van de Bouwmeester ligt eerder in het opstellen van een longlist (10-tal) en een shortlist (3 à 5) van architectenbureaus die met elkaar in competitie gaan. Welk bureau uiteindelijk met de opdracht gaat lopen, maakt in principe geen verschil voor de Bouwmeester. Als het Design Museum een foute winnaar verkoos, dan heeft het dat aan zichzelf te danken.

De beschuldiging van favoritisme raakt de kern van het Bouwmeesterschap. De functie werd in het leven geroepen om de keuze voor een architect te professionaliseren. De inzet was om de architectuuropdracht van publieke overheden los te weken uit de sfeer van politieke vriendendiensten. De ietwat gratuite suggestie dat de finale selectie voor het Design Museum gebeurde op basis van 'niet-architecturale redenen', lijkt een amechtige poging om de Bouwmeester in een kwaad daglicht te stellen.

De Bouwmeester richt zich op de realisatie van voorbeeldprojecten die getuigen van 'goed opdrachtgeverschap' en kansen biedt aan 'kwalitatieve architectuur'. Een logisch gevolg is dat er zich een scene ontwikkelde van voorbeeldige architecten, die veel, zo niet alles te danken hebben aan de lijstjes van de Bouwmeester en inderdaad het mooie weer maken op internationale fora.

De verdachtmaking over de niet-keuze van Office KGDVS toont hoe deze scene bevroren wordt in een canon. Als er een failliet van de Open Oproep dreigt, is het wel in de bevestiging van een canon waarvoor wedstrijden, jury's en bouwmeesters overbodig geworden zijn.

GIDEON BOIE
Docent en onderzoeker
Faculteit Architectuur
(KU Leuven).

In Ecuador betoogde de bevolking van inheemse afkomst tegen de afschaffing van de brandstofsubsidies. © Rodrigo Buendia/afp